

III. SPRAWOZDANIA I INFORMACJE

PROFESOR ZBIGNIEW RADWAŃSKI DOKTOREM HONORIS CAUSA UNIwersYTETU SZCZECIŃSKIEGO

2 października 2007 r. odbyła się uroczystość nadania godności doktora *honoris causa* Profesorowi Zbigniewowi Radwańskiemu. *Nomine Senatus Universitatis Stetinensis in Professorem Sbigneum Radwański honoris causa doctoris nomen cum summa aestimatione conferro* – tymi słowami Jego Magnificencja Rektor Uniwersytetu Szczecińskiego, Prof. dr hab. Waldemar Tarczyński, dotykając berłem ramion Profesora, dokonał ostatecznego aktu w postępowaniu, poprzez które jeden z najznakomitszych polskich jurystów stał się członkiem społeczności akademickiej szczecińskiej uczelni. W postępowaniu, wszczętym na wniosek Rady Wydziału Prawa i Administracji, Senat ofiarował godność doktora *honoris causa* Profesorowi Zbigniewowi Radwańskiemu uchwałą z 28 czerwca 2007 r. Promotorem w przewodzie był Prof. dr hab. Bronisław Ziemanin (profesor zwyczajny w Uniwersytecie Szczecińskim), a funkcji recenzentów podjęli się: Prof. dr hab. Maksymilian Pazdan (profesor zwyczajny w Uniwersytecie Śląskim), Prof. dr hab. Stanisław Sołtysiński (emerytowany profesor zwyczajny w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza) oraz Prof. dr hab. Maciej Zieliński (profesor zwyczajny w Uniwersytecie Szczecińskim).

Uroczysta promocja doktorska uświetniła inaugurację w Uniwersytecie Szczecińskim roku akademickiego 2007/2008. Rektor Uniwersytetu Szczecińskiego – prof. dr hab. Waldemar Tarczyński, witając z wielką atencją Profesora Zbigniewa Radwańskiego, wyraził radość z faktu, że członkiem społeczności akademickiej Uniwersytetu zostaje Uczony i Nauczyciel o tak ogromnym autorytecie. Rektor powitał serdecznie przybyłych na uroczystość gości – w pierwszym rzędzie najbliższych Profesora: Małżonkę – Profesor Urszulę Radwańską, Syna Michała Radwańskiego wraz z Małżonką Marią oraz wnuczkę Profesora – Joanną, a także przedstawicieli władz macierzystej uczelni Profesora – Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza: Panią Prorektor – Prof. dr hab. Sławomirę Wronkowską-Jaśkiewicz i Dziekana Wydziału Prawa i Administracji – Prof. dra hab. Andrzeja J. Szwarca. Rektor – Prof. dr hab. W. Tarczyński – wyraził radość z obecności na uroczystości Recenzentów, dziękując im za trud recenzji, a także wszystkich wybitnych przedstawicieli Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza i innych uczelni wyższych, Polskiej Akademii Nauk, czasopism prawniczych oraz innych instytucji i środowisk prawniczych, którzy przyjęli zaproszenia władz rektorskich i znaleźli czas, by osobiście uczestniczyć w podniosłej uroczystości.

Następnie głos zabrał Promotor – Profesor Bronisław Ziemanin, który przybliżył uczestnikom uroczystości wybitną postać Doktora *honoris causa*, wskazując na ogrom Jego dokonań na płaszczyźnie badań naukowych, na płaszczyźnie edytorskiej, doskonalenia procesu prawotwórczego, organizacji życia naukowego oraz w zakresie kształcenia kadr naukowych. Charakteryzując dorobek naukowy Profesora Zbigniewa Radwańskiego, Promotor podkreślił, iż z jednej strony twórczo wykorzystuje On w swoich koncepcjach z zakresu prawa cywilnego osiągnięcia innych nauk prawnych, w tym zwłaszcza osiągnięcia ogólnej teorii prawa, a także innych nauk humanistycznych (semiotyki, filozofii i socjologii), z drugiej – inspiruje rozwój innych dziedzin prawoznawstwa, wywierając wpływ nie tylko na naukę prawa, ale także na praktykę stanowienia i stosowania prawa, a w konsekwencji na całą kulturę prawną. Z tej perspektywy spojrzeć należy także na dorobek Profesora jako redaktora naczelnego „Systemu Prawa Prywatnego”, o którym już dzisiaj można powiedzieć, że będzie dziełem wiekopomnym. Mając na względzie dobro polskiego prawa, Profesor Zbigniew Radwański uczestniczy we wszystkich inicjatywach zmierzających do jego udoskonalenia, zwłaszcza w aspekcie harmonizacji z prawem Unii Europejskiej, kontynuując w tym zakresie najlepsze polskie tradycje legislacyjne. Jako organizator życia naukowego stworzył Profesor Radwański – jak wskazywał Promotor w nawiązaniu do opinii Recenzentów – swoisty styl wykonywania obowiązków charakteryzujący się pełnym zaangażowaniem, niezależnie od tego, czy pełni On rolę kierownika, czy zwykłego członka gremium, w którego skład wchodzi. Charakteryzując

działalność dydaktyczną Profesora Zbigniewa Radwańskiego, Promotor zwrócił uwagę, że jej miarą są nie tylko znakomite podręczniki oraz stopnie i tytuły naukowe uczniów, do których sam ma zaszczyt się zaliczać, ale ukształtowanie wzorca Nauczyciela i Wychowawcy, który, stawiając każdemu wysokie wymagania, najwięcej wymaga do siebie samego.

Po wystąpieniu Promotora, Dziekan Wydziału Prawa i Administracji – Prof. Stanisław Czepita – odczytał po łacinie treść dyplomu doktora *honoris causa*, a Rektor Uniwersytetu Szczecińskiego dokonał uroczystej promocji. Serdeczne gratulacje Doktorowi *honoris causa* złożyli: Rektor Uniwersytetu Szczecińskiego, Dziekan Wydziału Prawa i Administracji, Promotor oraz Recenzenci, a także Prorektor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza (również w imieniu Komitetu Nauk Prawnych PAN), Dziekan Wydziału Prawa i Administracji UAM oraz inni wybitni przedstawiciele środowisk prawniczych i życia publicznego. Prorektor UAM Prof. Sławomira Wronkowska podkreśliła, że radość społeczności Uniwersytetu Szczecińskiego z okazji nadania Profesorowi Zbigniewowi Radwańskiemu najwyższej godności akademickiej jest także radością macierzystej uczelni Profesora – Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza oraz Komitetu Nauk Prawnych PAN. Dziekan Wydziału Prawa i Administracji UAM wskazał, że uroczystość nadania Profesorowi Zbigniewowi Radwańskiemu tytułu Doktora *honoris causa* Uniwersytetu Szczecińskiego wpisuje się w uroczystości, poprzez które swoje uznanie dla dorobku i osoby Profesora wyraziły macierzysty Wydział i Uniwersytet: uroczystości odnowienia doktoratu w 2004 r. oraz uroczystości nadania Profesorowi „Palm Akademickich”. W imieniu władz samorządowych zabrali głos Prezydent Miasta Szczecina – Piotr Krzystek, Wicemarszałek Województwa Zachodniopomorskiego – Witold Jabłoński oraz Wiceprzewodniczący Sejmiku Samorządowego – Lech Bartnik. Wszyscy oni, czując się uczniami Profesora Zbigniewa Radwańskiego, z którego dorobku naukowego wszechstronnie korzystali, złożyli wyrazy uznania Doktorowi *honoris causa*.

Następnie Prorektor Uniwersytetu Szczecińskiego, Prof. Mirosław Rutkowski, przedstawił zebrany treść listów gratulacyjnych, które z okazji uroczystości złożone zostały na ręce Rektora Uniwersytetu Szczecińskiego. Wyrazy radości i najlepsze życzenia dla Doktora *honoris causa* złożyli m.in.: Sekretarz Stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego – Prof. Stefan Jurga, Prezes Polskiej Akademii Nauk – Prof. Michał Kleiber, Członek Prezydium PAN – Prof. Stanisław Waltoś, Przewodniczący Wydziału I PAN – Prof. Stanisław Mossakowski, Prezes Trybunału Konstytucyjnego – Jerzy Stepien, Prezes Sądu Najwyższego, Przewodniczący Izby Cywilnej – Prof. Tadeusz Ereciński, oraz inni wybitni przedstawiciele naukowego środowiska prawniczego, wymiaru sprawiedliwości, środowiska notariuszy, wydawnictw i czasopism prawniczych.

W końcowej części uroczystości Doktor *honoris causa* Uniwersytetu Szczecińskiego Profesor Zbigniew Radwański wygłosił wykład inauguracyjny pt. *Rola prawników w tworzeniu prawa*. W ujęciu historycznym omówił On ewolucję pozycji prawników w tym procesie: od czasów rzymskich, zwłaszcza okresu pryncypatu, kiedy wybitni jurysci wyposażeni byli w *ius publice respondendi ex auctoritate principis*, poprzez działalność glosatorów i postglosatorów, po czasy nowożytne. W tych ostatnich czasach wyznacznikami pozycji prawników w procesie prawotwórczym stały się zarówno absolutystyczne aspiracje władców, jak i tendencje demokratyczne oraz procesy kodyfikacji prawa.

Odnosząc się do współczesności, Profesor Zbigniew Radwański wskazał, że rola prawników w tworzeniu prawa powinna być rozważana w aspekcie ich miejsca w prawotwórczej działalności parlamentu jako organu konstytucyjnie do tego powołanego. Chodzi tutaj nie tylko o to, by prawnicy byli reprezentowani w parlamencie – do którego są zresztą wybierani głównie nie ze względu na swoje kwalifikacje fachowe, ale ze względu na zaangażowanie polityczne – lecz przede wszystkim o takie ukształtowanie procedury tworzenia prawa, aby nie ograniczała ona roli prawników do nadawania szaty prawnej decyzjom politycznym, co grozi niebezpieczeństwem, że żądni natychmiastowych sukcesów politycy, w błędnym przekonaniu o omnipotencji prawa i nie bacząc na jego efektywność lub potrzebę nowej regulacji w świetle już funkcjonujących unormowań oraz na zgodność z założeniami aksjologicznymi systemu i jego spójności – będą zachwaszczać pole prawa obowiązującego. Chociaż – jak podkreślił Profesor – owo zachwaszczenie pola legislacji nie jest zjawiskiem swoiście polskim, a pojawia się również w biurokratycznym systemie tworzenia Unii Europejskiej, to zostało ono tam dostrzeżone i – co znamienne – właśnie w grupie uczonych prawników podjęto pod auspicjami Unii prace nad porządkowaniem prawa europejskiego.

W istocie chodzi zatem o to, by procedury prawodawcze racjonalnie kojarzyły demokratyzm z fachowością, jako że – jak wskazuje Rada Legislacyjna – prawo jest legitymowane nie tylko ze względu na jego treść, ale także przez wzgląd na sposób zorganizowania dyskursu prawodawczego. Chociaż nie można twierdzić, że polska procedura tworzenia prawa wyklucza udział prawników, to ich

działania nie są dostatecznie zsynchronizowane i w konsekwencji nie zapobiegają rozproszeniu inicjatyw legislacyjnych przejawiających się zwłaszcza w „resortowym” tworzeniu prawa, co prowadzi do zachwiania spójności systemu prawnego. Istotne jest szczególnie to, by przedkładane podmiotom tworzącym prawo opinie i przeprowadzane konsultacje nie były traktowane jako działania pozorne, jako dodatkowe utrudnienie w procesie tworzenia prawa. W tym względzie problemem podstawowym jest poziom kultury prawnej. Mimo że prawne uregulowanie procesu tworzenia prawa nie zastępuje kultury prawnej, a jedynie ją wspiera, to ukształtowana i przestrzegana kultura prawna może w szerokiej mierze zastąpić lub ograniczyć potrzebę prawnej regulacji prawotwórstwa. W tej perspektywie jest rzeczą wysoce pożądaną, by parlament, a w szczególności Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, był zgromadzeniem ludzi mądrych: nie tylko umiejących dostrzec i wyrazić stan świadomości społecznej, ale także zdolnych, za poradą fachowców, do znajdowania środków zaradczych na to, co obywatele nęka – raczej zgromadzeniem posłów pełnych nowych, pobudzających społeczną aktywność idei, niż tylko odzwierciedleniem aktualnej przeciętności.

Zgromadzeni w wypełnionej po brzegi auli Uniwersytetu Szczecińskiego uczestnicy uroczystości podziękowali za wykład Doktorowi *honoris causa* – Profesorowi Zbigniewowi Radwańskiemu – długotrwałą owacją.

Stanisław Czepita, Zbigniew Kuniewicz

XLIX KONFERENCJA KATEDR I ZAKŁADÓW PRAWA KONSTYTUCYJNEGO

Poznań, 20-22 września 2007 r.

W dniach od 20 do 22 września 2007 r. w Poznaniu odbyła się XLIX Konferencja Katedr i Zakładów Prawa Konstytucyjnego, zorganizowana przez Katedrę Prawa Konstytucyjnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Przewodnim tematem zjazdu były „Współczesne wyzwania wobec praw człowieka”. Wybór tej właśnie problematyki podyktowany był faktem, że prawa człowieka mają centralne znaczenie ustrojowe, a pojawiające się problemy w tej dziedzinie wymagają diagnozy dokonywanej z odpowiednim wyprzedzeniem.

W trakcie konferencji odbyły się trzy panele dyskusyjne, z których każdy miał za przedmiot jedno ze współczesnych wyzwań wobec praw człowieka. Tematem pierwszej sesji było „Bezpieczeństwo państwa a konstytucyjne prawa jednostki”, druga nosiła tytuł „Ochrona przed wykluczeniem a konstytucyjne prawa jednostki”, trzecia natomiast dotyczyła dyrektyw dla polskiej polityki zagranicznej wynikających z konstytucyjnej zasady ochrony praw jednostki. W ramach każdej z tych części wygłoszono od czterech do sześciu referatów, których autorami byli nie tylko przedstawiciele prawa konstytucyjnego, ale również innych dyscyplin.

Pierwszy panel konferencji obejmował cztery wystąpienia. Referat rozpoczynający sesję, zatytułowany *Standard regionalny/międzynarodowy odpowiedzialności władzy publicznej za zapewnienie bezpieczeństwa*, wygłosił prof. dr hab. Krzysztof Wójtowicz, który w oparciu o wykładnię art. 15 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, dokonaną przez Trybunał Praw Człowieka, wskazał reguły, na podstawie których można podjąć próbę określenia konwencyjnego – regionalnego standardu zapewnienia bezpieczeństwa przez państwo, a następnie problematykę tę omówił na poziomie Unii Europejskiej. Kolejnym prelegentem był prof. dr hab. Jerzy Jaskiernia, którego wystąpienie nosiło tytuł *Demokratyczna kontrola nad służbami specjalnymi a ochrona praw jednostki*. Prelegent rozważał w nim kwestię konfliktu wartości związanego z działalnością służb specjalnych oraz wskazał m.in. na wnioski płynące z analiz organizacji międzynarodowych dotyczących praktyki ustrojowej państw w zakresie kontroli służb specjalnych i na postulaty tych organizacji. Następnie głos zabrał dr hab. Krzysztof Motyka, prezentując referat *Prawa człowieka a zwalczanie terroryzmu*. Referent stwierdził, że najważniejszym powodem walki